

WYDZIAŁ ROZWOJU I STRATEGII MIASTA
Referat Rozwoju i Analiz Ekonomicznych

INFORMACJA
O SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
BYDGOSZCZY

(za 2009 rok)

czerwiec 2010

Materiał opracował:

zespół Referatu Rozwoju i Analiz Ekonomicznych
w składzie:

Andrzej Szczepkowski	- kierownik
Emilia Andrzejak	- inspektor
Mirosław Jakubowski	- inspektor

pod kierunkiem Henryki Ławskiej
Zastępcy Dyrektora Wydziału Rozwoju i Strategii Miasta

SPIS TREŚCI

str.

WPROWADZENIE	1
TABELE	3
BYDGOSZCZ NA TLE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2009 r.....	3
WYBRANE WSKAŹNIKI DECYDUJĄCE O KONKURENCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ MIASTA BYDGOSZCZY.....	4
BYDGOSZCZ NA TLE WYBRANYCH MIAST WOJEWÓDZKICH.....	5
BYDGOSZCZ NA TLE WYBRANYCH MIAST REGIONU KUJAWSKO-POMORSKIEGO.....	6
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	7
RYNEK PRACY I BEZROBOCIE	8
DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	11
PRZEMYSŁ	13
BUDOWNICTWO	15
OŚWIATA I WYCHOWANIE	16
OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA	18
KULTURA I NAUKA	20
KULTURA FIZYCZNA, SPORT I TURYSTYKA	22
OCHRONA ŚRODOWISKA	23
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	25
GOSPODARKA PRZESTRZENNA	28
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	29

WPROWADZENIE

W 2009 roku sytuacja społeczno-gospodarcza Bydgoszczy była korzystna, aczkolwiek nie każda ze sfer ekonomicznych odznaczała się dobrą kondycją. Osiągnięte wyniki w wielu dziedzinach są zbieżne z trendami odnotowywanymi w gospodarce kraju. Niestety są i takie sfery, które niekorzystnie wpływają na rozwój miasta. W dużym stopniu są one odzwierciedleniem kryzysu, jaki ma miejsce prawie od 2 lat w gospodarce światowej.

Wśród bydgoskich firm miał miejsce wzrost przychodu ze sprzedaży wyrobów i usług o 3,0% (w bieżących cenach bazowych), a największy w pozostałej działalności usługowej (o 48,1%) oraz w administrowaniu i działalności uzupełniającej (o 29,0%).

Ponadto na uwagę zasługuje:

- utrzymanie międzynarodowej oceny ratingowej na poziomie „BBB” z perspektywą stabilną i nadanie krajowego długoterminowego ratingu na poziomie „A(pol)” ze stabilną perspektywą,
- rosnąca ranga Bydgoszczy w sferze kultury i sportu.

Do innych pozytywnych zjawisk, które miały miejsce na przestrzeni 2009 roku w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku, należy zaliczyć:

- wzrost przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw o 1,7%, co jednak nie wpłynęło na poprawę miejsca Bydgoszczy na tle innych miast (będącymi siedzibami władz wojewódzkich) Polski – 15. lokata,
- wzrost liczby podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego (o 15),
- wzrost długości sieci wodociągowej (o 18,4 km) i kanalizacyjnej (o 82,2 km),
- rosnąca liczba projektów oświatowo-wychowawczych, realizowanych z wykorzystaniem środków unijnych (PO KL),
- wzrost nakładów inwestycyjnych w sferze oświaty i wychowania (o 20,3%),
- nowe kierunki kształcenia na wyższych uczelniach bydgoskich,
- dalszy spadek przestępczości (o 10,2%).

Warto też wspomnieć o kilku najważniejszych inwestycjach i zadaniach, które zostały zakończone w ubiegłym roku. Są to:

- przebudowa ul. Focha,
- renowacja obiektów dziedzictwa kulturowego na terenie Wyspy Młyńskiej w Bydgoszczy (II etap rewitalizacji Wyspy Młyńskiej – z pośród czterech),
- budowa żłobka integracyjnego,
- I etap rewaloryzacji Zespołu Pałacowo-Parkowego w Ostromecku (Pałac Nowy),
- Centrum Targowo-Wystawiennicze – I etap,
- budowa 269 mieszkań przez ADM Sp. z o.o. w Fordonie,
- budowa 10,3 km dróg osiedlowych,
- budowa trzech kompleksów boisk w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”.

Niekorzystna sytuacja w Bydgoszczy utrzymywała się pod względem:

- dalszego spadku liczby mieszkańców (o 1,3 tys. osób) oraz udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w strukturze wiekowej ludności (16,4% w XII 2009 roku),
- wzrostu stopy bezrobocia z 4,9% do 7,3% (w kraju z 9,5% do 11,9%), o 4,2 tys. osób wzrosła liczba bezrobotnych,
- gorszych rezultatów w zakresie przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług w niektórych działach PKD przemysłu, przy czym największy dotyczył produkcji: metali (o 49,5%), wyrobów z metali (o 34,2%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 29,5%),
- spadku przychodu produkcji sprzedanej w budownictwie w Bydgoszczy o 21,3%, wobec spadku w województwie kujawsko-pomorskim (o 1,5%) i osiągniętego wzrostu w kraju (o 5,7%)
- wysokiej liczby osób bez prawa do zasiłku – 78,2% ogółu bezrobotnych,
- liczby oddanych do użytku mieszkań (987 mieszkań – co daje Bydgoszczy 12. lokatę w Polsce wśród miast wojewódzkich),
- nadal niedostatecznej drożności i jakości ulic i przepraw mostowo-kolejowych,
- spadku liczby obsłużonych pasażerów przez bydgoski port lotniczy o 4,8 tys. osób,
- wzrostu lokalnych kosztów: energii (o 4,2%), gazu (o 5,6%), wody (o 15,0%) i kanalizacji (o 11,6%).

TABELLE

BYDGOSZCZ NA TLE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2009 r.

Wyszczególnienie	Bydgoszcz	województwo	woj.=100
1	2	3	4
Powierzchnia w km ²	176,0	17 971,7	1,0
Ludność w osobach ^{a)}	357 650	2 069 083	17,3
w tym: kobiety	190 394	1 071 115	17,8
Przeciętne zatrudnienie ogółem w tys. osób ^{b)}	57,7	230,6	25,0
- sektor publiczny	6,0	21,9	27,4
- sektor prywatny	51,7	208,7	24,8
• udział sektora prywatnego w %	89,6	90,5	x
w tym:			
- przemysł w tys. osób	28,5	123,8	23,1
• udział przemysłu do ogółu w %	49,5	53,7	x
- budownictwo w tys. osób	4,4	20,9	20,9
Bezrobotni w osobach	12 374	134 127	9,2
Stopa bezrobocia w %	7,3	15,8	x
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł ^{b)}	2 903	2 756	105,3
- sektor publiczny	3 415	3 319	102,9
- sektor prywatny	2 843	2 697	105,4
w tym:			
- przemysł	3 065	2 823	108,6
- budownictwo	2 936	2 898	101,3
Przychody ze sprzedaży produkcji i usług w mln zł ^{bc)}	10 034,8	49 786,4	20,2
- sektor publiczny	713,2	3 679,4	19,4
- sektor prywatny	9 321,6	46 107,0	20,2
• udział sektora prywatnego w %	92,9	92,6	x
w tym:			
- przemysł	6 808,0	37 724,4	18,0
• udział przemysłu do ogółu w %	67,8	75,8	x
- budownictwo	991,9	4 901,5	20,2
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze KRUPGN-REGON	42 790	182 031	23,5
▪ z udziałem kapitału zagranicznego	535	1 645	32,5
Mieszkania oddane do użytku	987	6 710	14,7
w tym: spółdzielcze	82	230	35,7
Przeciętna powierzchnia mieszkania w m ²	64,0	100,8	63,5
w tym: spółdzielczego	56,6	54,7	103,5

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

- a) stan w dniu 31.12.2009 r.
b) w sektorze przedsiębiorstw
c) w bazowych cenach bieżących

WYBRANE WSKAŹNIKI DECYDUJĄCE O KONKURENCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ MIASTA BYDGOSZCZY

Wyszczególnienie	2008 r.	2009 r.	Dynamika
1	2	3	4
I. Wskaźniki demograficzne			
1. Ludność w osobach ^{a)}	358 928	357 650	99,6
2. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przeds. w osobach	59 973	57 653	96,1
3. Bezrobotni w Bydgoszczy w osobach ^{a)}	8 139	12 374	152,0
4. Stopa bezrobocia w %	4,9	7,3	x
5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł	2 854	2 903	101,7
II. Rynek nieruchomości			
1. Wynajem (cena w zł za m ²)			
- biuro	4,0 – 85,0	12,0 – 95,0	120,2
- sklep	11,0 – 70,0	9,0 – 87,0	118,5
- dom jednorodzinny	10,0 – 60,0	17,0 – 67,0	120,0
- mieszkanie	7,5 – 35,0	15,0 – 40,0	129,4
- magazyn	7,0 – 20,0	5,5 – 18,0	87,0
2. Sprzedaż (cena w zł za m ²)			
- rynek pierwotny			
· mieszkanie (deweloperskie)	4100 – 6500	3740 – 6500	96,6
· mieszkanie (spółdzielcze)	3800 – 5200	3680 – 5660	103,8
· dom jednorodzinny	3000 – 5300	2280 – 6000	99,8
- rynek wtórny			
· mieszkanie	2193 – 6034	2350 – 5780	98,8
· dom jednorodzinny	1125 – 6688	2488 – 6000	108,6
3. Działki budowlane (cena w zł za m ²)			
- na cele mieszkalne	31 – 600	31 – 720	119,0
- na cele inwestycyjne	55 – 598	28 – 690	110,0
III. Lokalne koszty			
1. Energia elektryczna dla gosp. domowych w zł za MWh	498,8	519,9	104,2
2. Gaz dla gospodarstw domowych w zł za m ³	1,97	2,08	105,6
3. Woda w zł za m ³	3,81	4,38	115,0
4. Kanalizacja w zł za m ³			
- gospodarstwa domowe	4,23	4,72	111,6
- przemysł	4,23	4,72	111,6
5. Wywóz śmieci w zł			
- pojemniki			
· 0,12 m ³	13,71	13,71	100,0
· 1,1 m ³	58,71	60,15	102,5
- kontenery 10 m ³	471,42	488,58	103,6

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, informacje własne

a) stan w końcu okresu

BYDGOSZCZ NA TLE WYBRANYCH MIAST WOJEWÓDZKICH

Wyszczególnienie	Lokata* Bydgoszczy	Bydgoszcz	Gdańsk	Poznań	Katowice	Szczecin
1	2	3	4	5	6	7
Ludność w osobach ^{a)}	8	357 650	456 591	554 221	308 548	406 307
w tym: kobiety	8	190 394	240 667	296 095	162 792	213 641
Przeciętne zatrudnienie ogółem w tys. osób	8	57,7	79,5	141,0	161,6	45,6
- sektor publiczny	9	6,0	19,1	20,4	100,8	7,7
- sektor prywatny	8	51,7	60,4	120,6	60,8	37,9
▫ udział sektora prywatnego w %		89,6	76,0	85,5	37,6	83,1
w tym:						
- przemysł w tys. osób	8	28,5	37,7	51,8	108,4	15,0
▫ udział przemysłu w %		49,4	47,4	36,7	67,1	32,9
- budownictwo w tys. osób	12/13	4,4	8,0	12,4	12,0	4,4
Bezrobotni: w osobach	8	12 374	9 512	10 178	6 618	14 316
• na 1 ofertę pracy w osobach	5	106	30	28	20	55
Stopa bezrobocia w %	9	7,3	4,9	3,2	3,3	8,1
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł ^{bc)}	15	2 903	4 195	3 688	4 610	3 391
w tym: - przemysł	15	3 065	4 430	4 320	5 221	3 430
- budownictwo	14	2 936	4 232	3 685	3 665	3 849
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach przemysłowych: ^{c)}						
▫ wskaźnik rentowności obrotu brutto w %	6/7	4,5	4,0	6,3	3,7	3,9
▫ wskaźnik rentowności obrotu netto w %	6	3,6	3,3	5,1	2,9	2,9
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze KRUPGN-REGON	8	42 790	62 281	94 948	40 951	64 373
▫ udział sektora prywatnego w %		97,9	97,1	98,4	96,4	97,2
w tym:						
- przemysł	8	4 076	7 475	8 691	3 055	5 589
- budownictwo	8	4 155	5 910	9 044	3 329	7 117
- handel i naprawy	8	12 477	14 446	25 394	12 459	16 399
Mieszkania oddane do użytku:	11	987	4 278	3 529	949	1 811
w tym:						
- spółdzielcze	9	82	51	20	66	185

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

* lokata wśród 18 miast będącymi siedzibami władz wojewódzkich

- a) stan na 31.12.2009 r.
b) w sektorze przedsiębiorstw
c) w okresie I-XII 2009 r.

BYDGOSZCZ NA TLE WYBRANYCH MIAST REGIONU KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Wyszczególnienie	Bydgoszcz	Grudziądz	Toruń	Włocławek
1	2	3	4	5
Ludność ^{a)}	357 650	99 074	205 718	117 402
Przyrost naturalny ^{b)}	-196	49	312	-85
- na 1000 ludności	-0,6	0,5	1,6	-0,7
Bezrobotni zarejestrowani w PUP	12 374	8 166	7 653	9 156
Stopa bezrobocia w %	7,3	21,5	8,3	16,8
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze KRUPGN-REGON	42 790	8 850	22 878	12 186
w tym:				
- spółki prawa handlowego:	3 696	433	2 197	836
- z udziałem kapitału zagranicznego	535	66	380	98
- spółdzielnie	119	38	99	46
- osoby fizyczne	31 612	7 207	16 543	9 295
* udział spółek z udziałem kapitału zagranicznego do ogółu w %	1,25	0,75	1,66	0,80
Mieszkania oddane do użytku:	987	207	877	447
w tym:				
- budownictwo indywidualne	109	74	177	85
Powierzchnia użytkowa mieszkania w m ² :	64,0	86,0	75,4	75,3
w tym:				
- budownictwo indywidualne	154,9	150,0	154,2	156,5

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

a) stan na 31.12.2009 r.

b) w okresie I-XII 2009 r.

Źródło: publikacje Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy: "Ważniejsze dane statystyczne o sytuacji społeczno-gospodarczej Bydgoszczy", „Biuletyn Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego”, publikacja Głównego Urzędu Statystycznego – „Biuletyn Statystyczny”, informacje własne

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Ludność Bydgoszczy wg stanu na koniec grudnia 2009 r. wyniosła **357,6 tys. osób**, co potwierdza tendencję ciągłego spadku liczby mieszkańców (o prawie 1,3 tys. osób mniej niż na koniec 2008 roku). Populacja Bydgoszczy stanowiła ok. 17,3% ludności województwa kujawsko-pomorskiego.

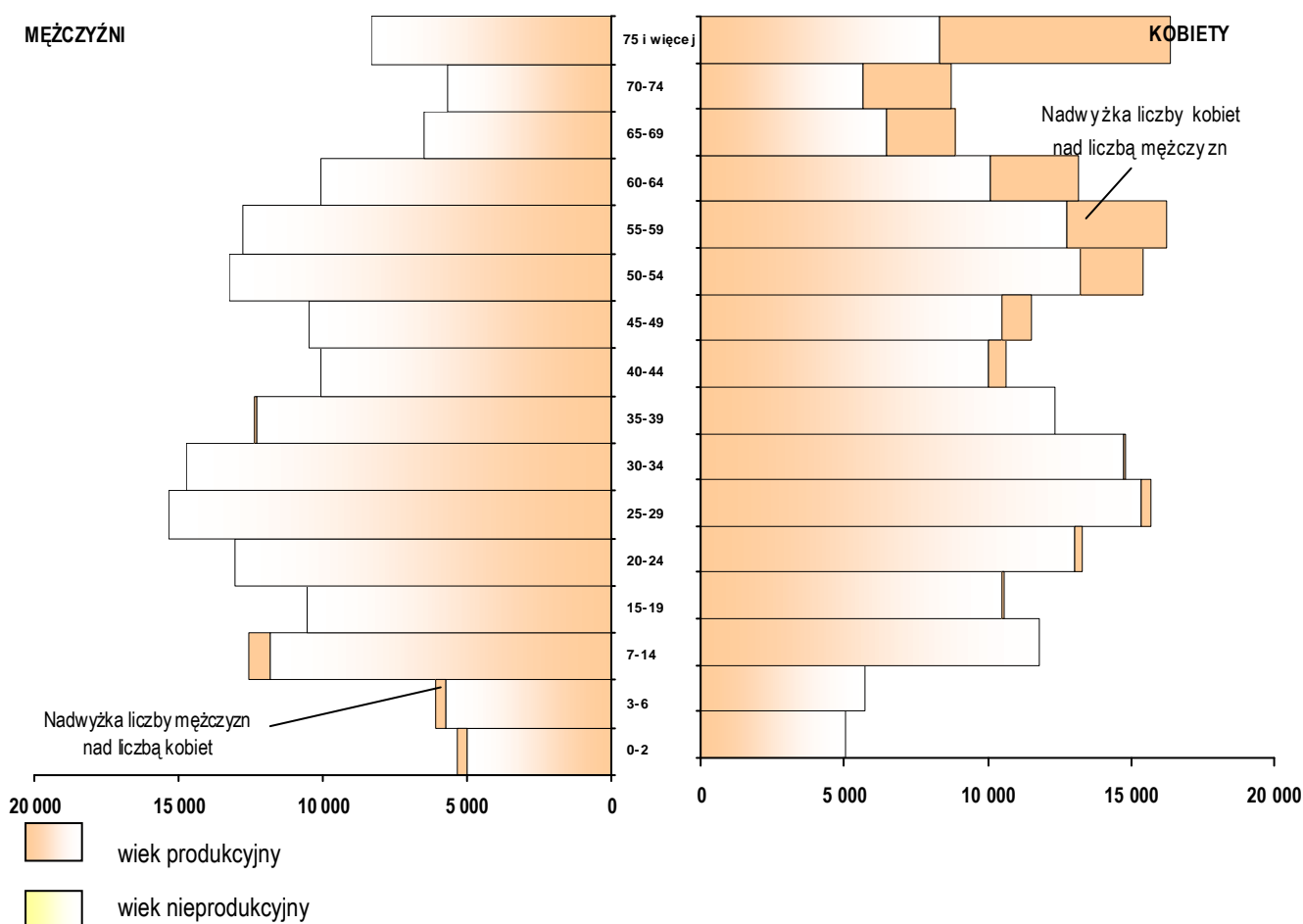
W strukturze ludności według płci nadal utrzymuje się przewaga kobiet, które stanowiły ponad 53,2% ogółu mieszkańców miasta. Współczynnik feminizacji, na przestrzeni ostatnich lat, nieznacznie rośnie i osiągnął prawie 114 kobiet na 100 mężczyzn.

W strukturze wiekowej społeczeństwa Bydgoszczy podstawowymi tendencjami, utrzymującymi się od kilku lat, są: spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym.

Struktura wiekowa przedstawiała się następująco (stan w dniu 31 grudnia 2009 r. – **357.650 osób**):

- wiek przedprodukcyjny: - **58.591 osób** - **16,4%**
- wiek produkcyjny: - **231.304 osoby** - **64,7%**
- wiek poprodukcyjny: - **67.755 osób** - **18,9%**

Ludność wg płci i wieku (stan w dniu 31 XII 2009 r.)

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

RYNEK PRACY I BEZROBOCIE

Przeciętna liczba zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw w Bydgoszczy w 2009 roku w ubiegłym roku wyniosła 57,7 tys. osób, tzn. była o 4,0% niższa niż przed rokiem i stanowiła 25,0% zatrudnionych w województwie.

Największy spadek przeciętnego zatrudnienia odnotowano w sekcji:

- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 30,4%),
- przemysł (o 8,0%).

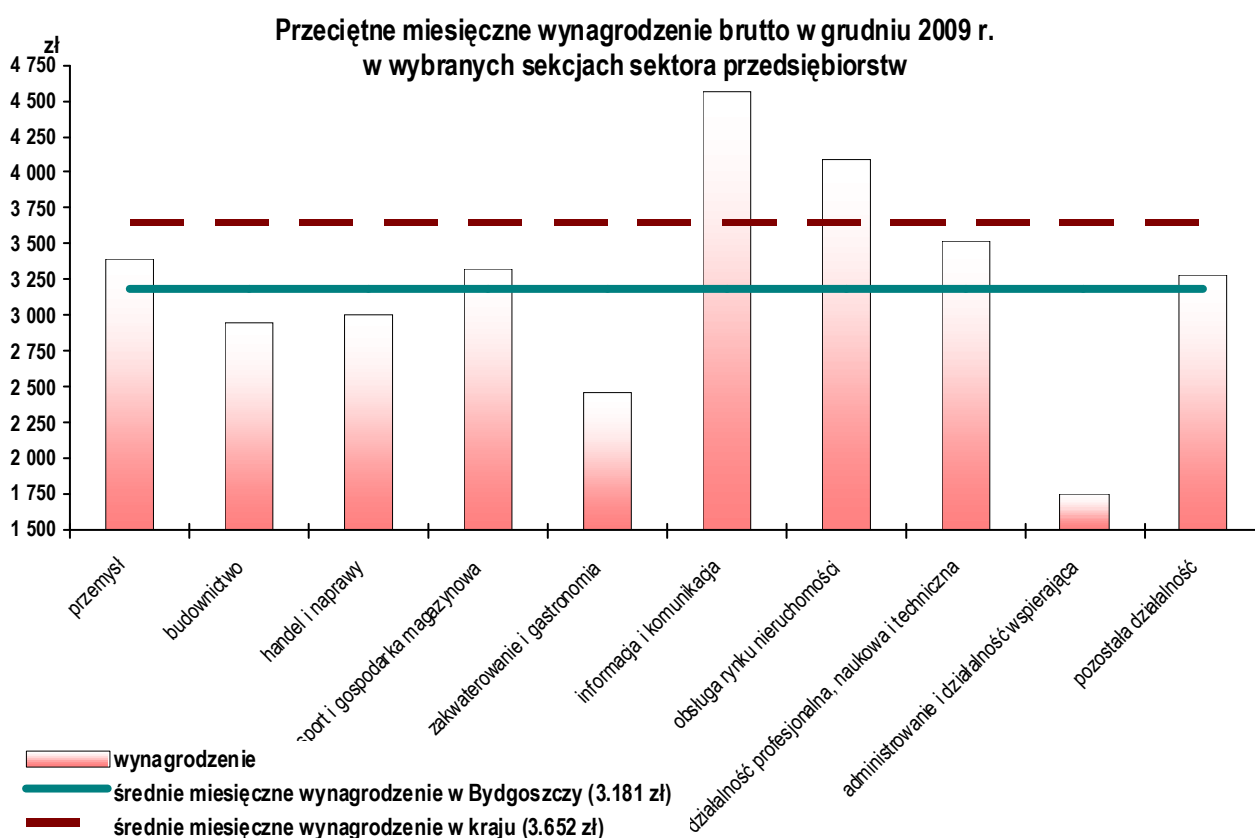
Największą dynamikę wzrostu zatrudnienia wykazały sekcje:

- pozostała działalność usługowa (o 20,4%),
- informacja i komunikacja (o 119,0%),
- zakwaterowanie i gastronomia (o 10,5%).

Udział zatrudnionych w sektorze prywatnym wyniósł 89,6% i był o 0,9 pkt. wyższy niż przed rokiem.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2009 roku wyniosło 2.903 zł i było o 1,9% wyższe niż w roku poprzednim i o 5,3% wyższe niż w województwie.

W grudniu 2009 roku przeciętna płaca w Bydgoszczy wyniosła 3.181 zł i była o 471 zł niższa niż średnia w kraju i niższa od płac w większości dużych miast w Polsce. Pracownicy sektora publicznego zarabiali w tym okresie średnio 3.799 zł tj. o 691 zł więcej niż zatrudnieni w sektorze prywatnym. Zarobki w sektorze publicznym w przeciągu roku wzrosły o 12,3%, a w sektorze prywatnym o 5,4%.

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy w grudniu 2009 roku wynosiła ponad 16,7 tys. osób i wzrosła w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego o ponad 5,5 tys. osób (tj. wzrost o prawie 49,0%).

W Bydgoszczy bezrobocie wzrosło o ponad 4,2 tys. osób (tj. o ponad 52,0%) i w końcu grudnia 2009 r. zarejestrowanych było prawie 12,4 tys. osób. W omawianym roku wystąpiła przewaga osób nowo rejestrujących się nad tzw. odpływem osób (wyjątek stanowiła sytuacja w czerwcu danego roku).

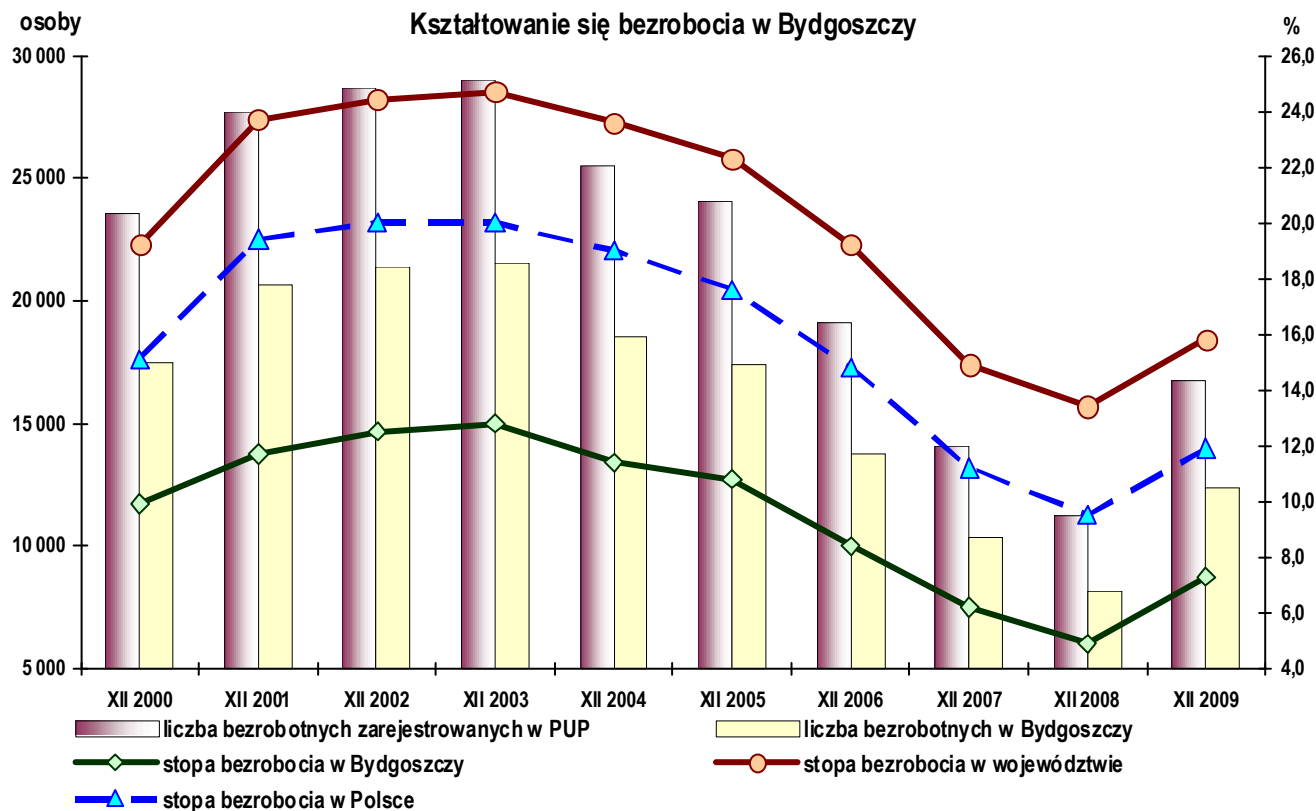
Większą część ogółu bezrobotnych, mimo wyższego poziomu wykształcenia, stanowiły kobiety, a ich udział zmalał z 58,7% w 2008 r. do 51,5% w 2009 r. Spadł również udział długotrwale bezrobotnych (powyżej 24 miesięcy), który wyniósł 6,6% (w poprzednim roku 16,8%).

Nadal niekorzystnym zjawiskiem jest wysoki odsetek bezrobotnych bez prawa do zasiłku a na przestrzeni minionego roku wartość ta uzyskała poziom 78,2% ogółu bezrobotnych wobec 80,5% w 2008 r.

Wśród bezrobotnych osoby z niskimi kwalifikacjami (tj. z wykształceniem zasadniczym zawodowym, podstawowym i niepełnym podstawowym) stanowiły 54,8% (w analogicznym okresie roku ubiegłego – 55,3%). Choć osoby z wyższym wykształceniem stanowią niewielki odsetek bezrobotnych niepokojącym był fakt, że ich udział w ostatnich latach stale rośnie – z 13,7% w ub. roku do 14,2% w grudniu 2009 r.

Duży odsetek bezrobotnych stanowią ludzie młodzi. W grudniu 2009 roku 49,5% (w 2008 roku 44,8%) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych nie przekroczyło 34 roku życia.

Na koniec grudnia 2009 r. **stopa bezrobocia** wynosiła w Bydgoszczy **7,3%**, (w analogicznym okresie ub. roku 4,9%), w województwie kujawsko-pomorskim 15,8%, a w Polsce 11,9%. Wyższą stopę bezrobocia niż w Bydgoszczy odnotowano w: Białymstoku (11,6%), Kielcach (10,3%), Łodzi (9,5%), Lublinie (9,3%), Toruniu (8,3%), Szczecinie (8,1%), Gorzowie Wielkopolskim (7,6%) i Zielonej Górze (7,5%).

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy

Działaniami aktywizującymi bezrobotnych w 2009 roku objęto 4.068 osób (w poprzednim roku 4.410 osób), w tym wg poszczególnych form:

- prace interwencyjne – 21 osób (w ub. roku – 113 osób),
- roboty publiczne – 43 osoby (w ub. roku – 120 osób),
- szkolenia – 1.142 osoby (w ub. roku – 1.467 osób),
- staże – 1.456 osób (w ub. roku – 1.225 osób),
- przygotowanie zawodowe – 74 osoby (w ub. roku – 223 osoby),
- dotacje – 315 osób (w ub. roku – 210 osób).

Działania na rzecz aktywizacji bezrobotnych finansowane były zarówno przez Fundusz Pracy (3.300 osób – w ub. roku 3.569 osób) jak i Europejski Fundusz Społeczny (726 osób – w ub. roku 763 osoby).

Ponadto prowadzono inne działania:

- wspieranie samozatrudnienia osób bezrobotnych poprzez szkolenia biznesowe, udzielanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, informację i doradztwo; działania były finansowane przez FP, EFS i PFRON,
- pomoc w spłacie kredytu mieszkaniowego,
- Klub Integracji Społecznej – obejmuje pomocą osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, pozostających w ewidencji PUP powyżej 2 lat, osób powyżej 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych będących mieszkańcami Fordonu,
- badania lokalnego rynku pracy – oczekiwania osób niepełnosprawnych bezrobotnych dot. popytu na zatrudnienie, podnoszenia kwalifikacji, czy przygotowania zawodowego; oczekiwania pracodawców organizujących staże i przygotowania zawodowe; monitoring przebiegu szkoleń dla osób bezrobotnych; potrzeby kadrowe lokalnych pracodawców; badania ankietowe firm założonych dzięki wykorzystaniu środków FP przyznanych na podjęcie działalności; monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- dodatki aktywizacyjne.

W przeciągu 2009 roku na bydgoskim rynku pracy pojawiały się zapowiedzi zwolnień grupowych.

Zamiar zwolnienia ponad 1,5 tys. osób (w poprzednim roku ok. 150 osób) zadeklarowały 23 zakłady, przy czym największe zapowiedzi redukcji zatrudnienia dotyczyły:

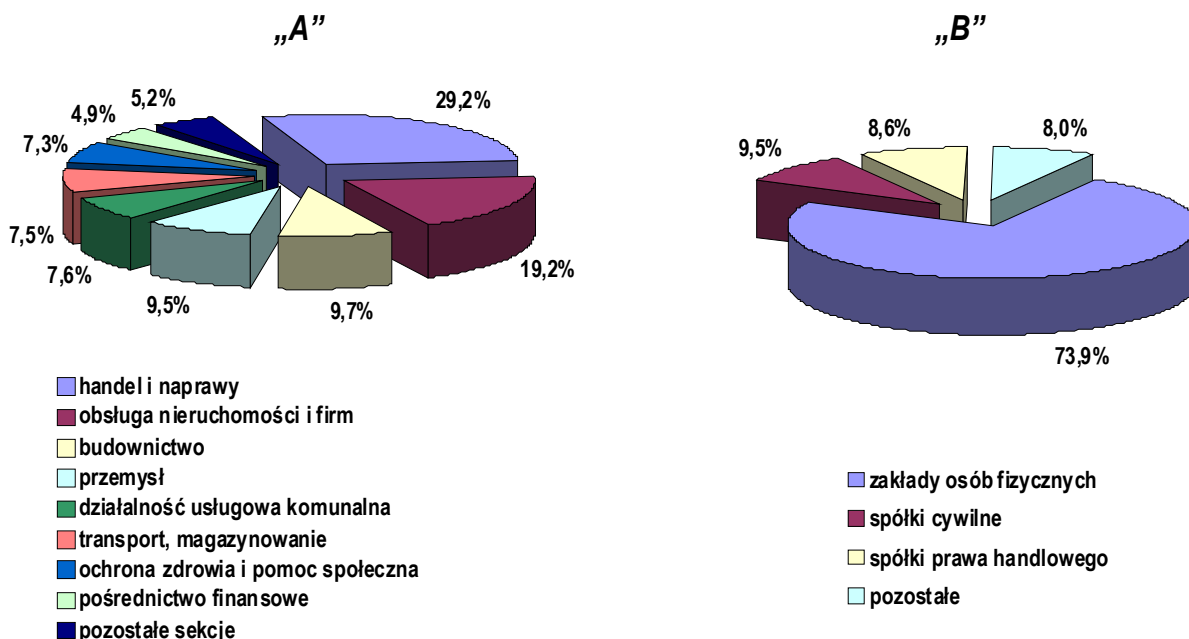
- Pojazdy Szynowe PESA Bydgoszcz S.A. Holding	(399 osób),
- DOMAR-BYDGOSZCZ S.A. ZPChr. Filia w Bydgoszczy	(343 osoby),
- PKP CARGO S.A. Kujawski Zakład Spółki	(211 osób),
- Jednostka Wojskowa Nr 3033	(159 osób),
- Poczta Polska	(84 osoby).

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Ogółem w Bydgoszczy w końcu grudnia 2009 r. funkcjonowało **42,8 tys. podmiotów gospodarki narodowej** (ponad 2,4 tys. mniej niż w analogicznym okresie ub. roku – co było spowodowane dalszym porządkowaniem ewidencji działalności gospodarczej w związku z wprowadzeniem nowej klasyfikacji PKD-2007). Podmioty te stanowiły 23,5% wszystkich jednostek w województwie.

W sektorze prywatnym działało 97,9% jednostek (tyle samo co w analogicznym okresie ub. roku).

Struktura rejestru REGON według sekcji („A”) i formy prawnej („B”) w XII 2009 roku

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

W przeciągu roku przybyło spółek prawa handlowego (wzrost o 2,9%). Nastąpił nieznaczny spadek liczby podmiotów w sektorze publicznym (spadek o ok. 30 firm, tj. o 3,4%) oraz w sektorze prywatnym (spadek o 2,4 tys. firm, tj. o 5,4%). Znaczący spadek nastąpił wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (spadek o 2,6 tys. osób, tj. o 7,6%).

W ogólnym rozrachunku nastąpił spadek liczby firm w większości sekcji, jedynie wzrost odnotowała sekcja: ochrona zdrowia i pomoc społeczna (wzrost o 0,8%).

W oparciu o kapitał zagraniczny działalność gospodarczą prowadziło 535 spółek (tj. o 15 więcej niż przed rokiem). Nowe firmy zagraniczne zainwestowały głównie w sektory: obsługa nieruchomości i firm (przybyło 8 firm), przemysł (przybyło 6 firm), handel i naprawy oraz działalność usługowa komunalna (przybyły po 2 firmy).

Nastąpiły dalsze zmiany w zakresie struktury podmiotów gospodarczych według liczby zatrudnionych. Nastąpił spadek liczby średnich firm zatrudniających od 50 do 249 osób (spadek o 1,8%) i firm małych, w tym zatrudniających do 9 osób (spadek o 5,7%). Nieznacznie wzrosła liczba dużych (wzrost o 4,1%).

W efekcie struktura podmiotów gospodarki narodowej w grudniu 2009 r. przedstawiała się następująco:

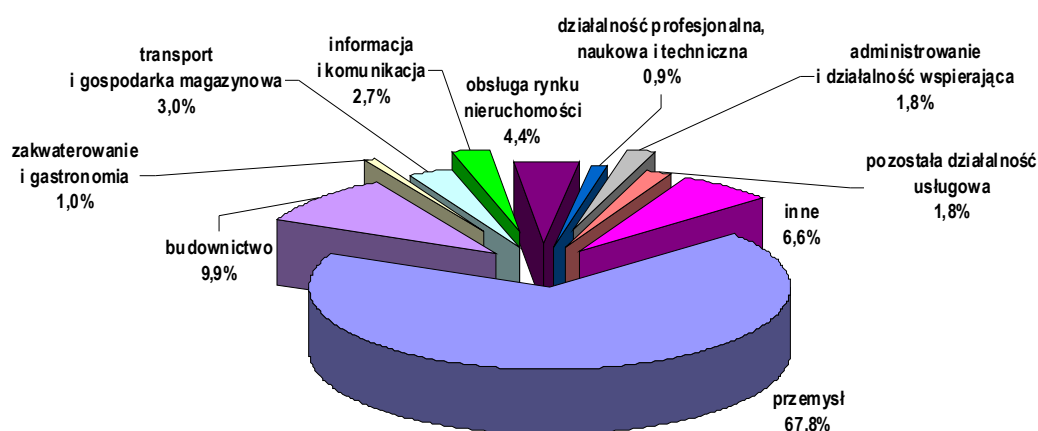
Wyszczególnienie	Ogółem	Małe (do 49 pracowników)		Średnie (50-249)	Duże (250 i więcej)
			w tym: mikro (do 9)		
1	2	3	4	5	6
XII 2008 r.	45 233	44 769	43 143	390	74
XII 2009 r.	42 790	42 330	40 687	383	77
2008=100	94,6	94,6	94,3	98,2	104,1
udział do ogółu w 2009 roku	100,00%	98,92%	95,09%	0,90%	0,18%

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Przedsiębiorstwa mające siedzibę w Bydgoszczy wypracowały w 2009 roku przychód ze sprzedaży wyrobów i usług w wysokości 10.034,8 mln zł (z wyłączeniem handlu i napraw) tj. o 90,3 mln zł wyższy (o 3,0% wyższy) niż w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży w sektorze przedsiębiorstw ma przemysł – 67,8%.

Struktura przychodów ze sprzedaży wyrobów i usług wg sekcji PKD

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Wzrost przychodów odnotowały przedsiębiorstwa jedynie w sekcjach: pozostała działalność usługowa (wzrost o 48,1%), administrowanie i działalność wspierająca (wzrost o 29,0%) oraz transport i gospodarka magazynowa (wzrost o 10,8%). W pozostałych sekcjach nastąpił spadek przychodów, w tym największy w: działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (spadek o 39,2%), budownictwie (spadek o 21,3%), informacji i komunikacji (spadek o 18,8%).

Udział sektora prywatnego stanowił 92,9% ogółu przychodów (w roku poprzednim 90,9%).

Osiągnięte przez bydgoskie przedsiębiorstwa przychody ze sprzedaży i usług stanowiły ok. 20,2% ogółu przychodów produkcji wytworzonej w województwie kujawsko-pomorskim.

PRZEMYSŁ

Przedsiębiorstwa przemysłowe uzyskały w 2009 roku gorsze wyniki niż przed rokiem. Przychody ze sprzedaży wyrobów i usług (w cenach bieżących) w wysokości 6.808,0 mln zł były o 5,5% niższe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w kraju zmalała o 3,2%, a w województwie o 3,7%.

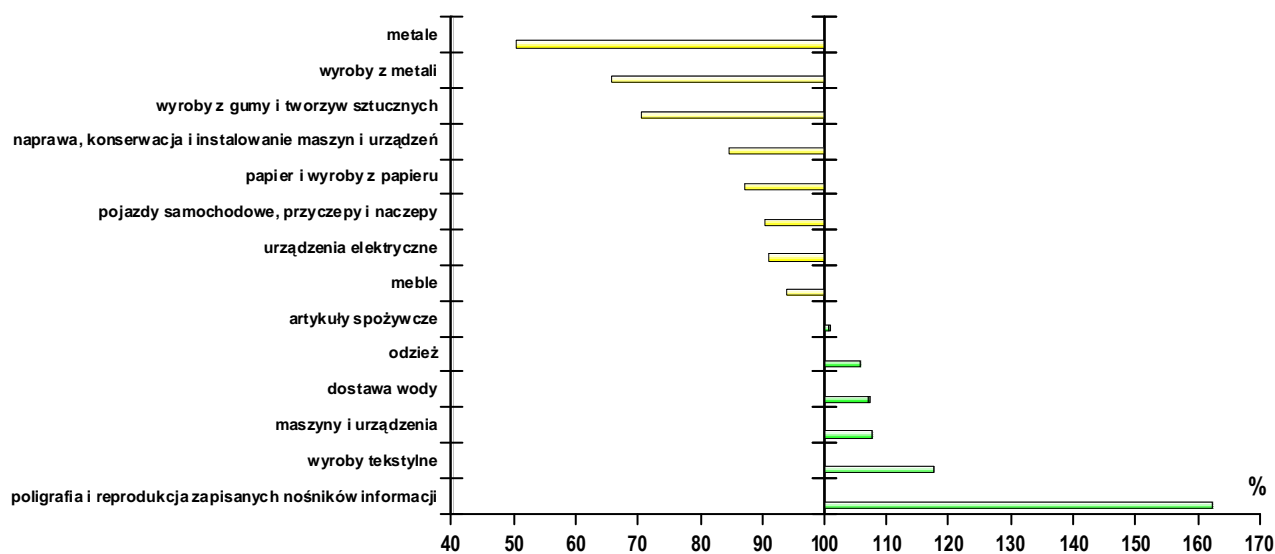
W stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku bydgoskie firmy odnotowały wzrost produkcji w 6 działach, przy czym największy w zakresie:

- poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji (o 62,5%),
- produkcji wyrobów tekstylnych (o 17,7%),
- produkcji maszyn i urządzeń (o 7,7%),
- dostawy wody (o 7,2%).

Największy spadek przychodów dotyczył:

- produkcji metali (o 49,5%),
- produkcji wyrobów z metali (o 34,2%),
- produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 29,5%),
- naprawy, konserwacji i instalowania maszyn i urządzeń (o 15,3%).

**Dynamika przychodu ze sprzedaży wyrobów i usług
w przemyśle w 2009 r. (2008=100)**

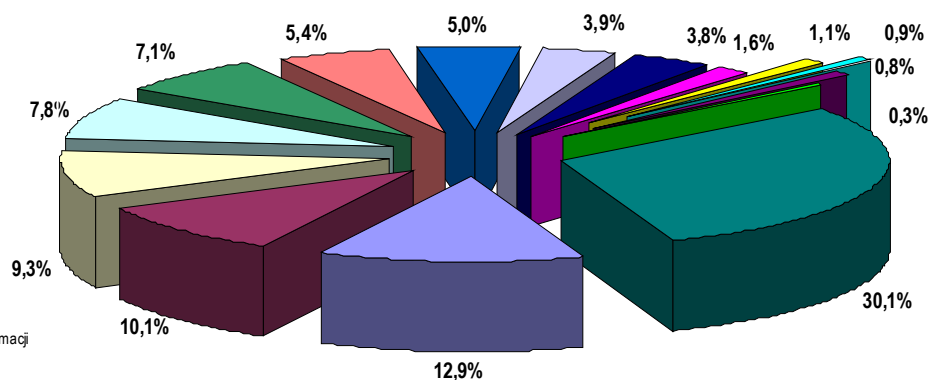

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

W strukturze produkcji przemysłowej dominował dział naprawy, konstrukcji i instalowania maszyn i urządzeń (12,9%), produkcja artykułów spożywczych (10,1%), produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (9,3%) oraz produkcja wyrobów z metali (7,8%). Struktura produkcji przemysłowej, w której udział poszczególnych sekcji jest równomierny, odzwierciedla korzystną tendencję zróżnicowania gospodarki miasta.

- naprawa, konstrukcja i instalowanie maszyn i urządzeń
- artykuły spożywcze
- wyroby z gumy i tworzyw sztucznych
- wyroby z metali
- papier i wyroby z papieru
- meble
- maszyny i urządzenia
- urządzenia elektryczne
- dostawa wody
- pojazdy samochodowe, przyczepy i naczepy
- odzież
- metale
- poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji
- wyroby tekstylne
- pozostałe

Struktura produkcji przemysłowej w 2009 r.

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

W omawianym okresie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w przemyśle wyniosło 3.065 zł (wzrosło o 2,8% w stosunku do roku poprzedniego), a wydajność pracy na 1 zatrudnionego 238,5 tys. zł (tj. o 9,6% wyższa niż przed rokiem). W tym samym okresie przeciętne wynagrodzenie w kraju wyniosło 3.315 zł (wzrosło o 4,9%), natomiast w województwie 2.823 zł (wzrosło o 5,6%).

BUDOWNICTWO

W 2009 roku budownictwo zrealizowało sprzedaż (w bieżących cenach bazowych) w wysokości 991,9 mln zł tj. o 21,3% niższą niż w 2008 roku (w województwie o 1,5% niższą, w kraju o 5,7% wyższą), w tym odnotowano wzrost w dziale budowy obiektów inżynierii lądowej i wodnej o 5,9%, natomiast w województwie o 23,0%.

Produkcja budowlana bydgoskich firm stanowiła ok. 20,2% produkcji wszystkich firm budowlanych w województwie kujawsko-pomorskim.

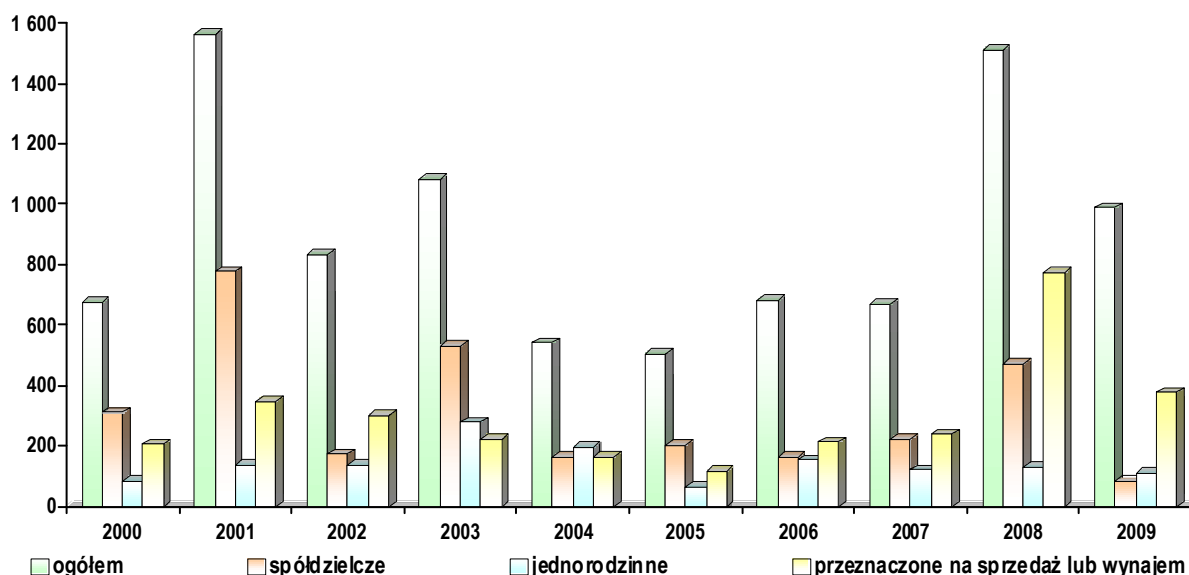
Wydajność pracy na 1 zatrudnionego w budownictwie wyniosła 226,2 tys. zł i była o 27,9% niższa niż przed rokiem. Przeciętne wynagrodzenie brutto wyniosło 2.936 zł i było o 1,0% wyższe niż w roku poprzednim. Dla porównania w omawianym okresie w kraju wyniosło 3.463 zł (wzrosło o 2,8%), a w województwie 2.898 zł (wzrosło o 2,9%).

W zakresie budownictwa mieszkaniowego w 2009 roku oddano do użytku 987 mieszkań (tj. o 34,7% mniej niż w 2008 roku,) o łącznej powierzchni użytkowej 63,1 tys. m², w tym:

- spółdzielczych	- 82 mieszkania,	(w ub. roku 471),
- przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	- 377 mieszkań,	(w ub. roku 772),
- społeczno-czynszowych	- 35 mieszkań,	(w ub. roku 140),
- w zabudowie jednorodzinnej	- 109 mieszkań,	(w ub. roku 129),
- komunalne	- 384 mieszkania,	(w ub. roku 0).

Ilość oddanych mieszkań w Bydgoszczy stanowiła 14,7% wszystkich mieszkań oddanych do użytku w województwie, w tym spółdzielczych ok. 35,7%.

**Mieszkania oddane do użytku w Bydgoszczy
w poszczególnych latach**

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Mieszkania spółdzielcze stanowiły 8,3% ogółu mieszkań oddanych do użytku w minionym roku, wybudowane z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem prawie 38,2%, a jednorodzinne 11,0%.

OŚWIATA I WYCHOWANIE

W roku szkolnym 2009/2010 w ramach racjonalizacji sieci szkół zlikwidowano Internat przy Zespole Szkół Budowlanych i Bursę nr 1 przy ul. Polanka, ograniczono prowadzenie działalności przez Bursę nr 2 przy ul. Swarzewskiej. Ponadto utworzono Technikum Obsługi Turystycznej, które włączono do Zespołu Szkół Chemicznych.

Przy występującym niżu demograficznym, a jednocześnie zainteresowaniu kształceniem zawodowym, tworzenie oddziałów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe odbywało się kosztem ograniczania naboru do liceów ogólnokształcących i liceów profilowanych.

W omawianym okresie realizowano także zadania wynikające z polityki oświatowej:

- przyznano Bydgoskie Granty Oświatowe na realizację 396 wniosków w formie projektów działań dydaktycznych, wychowawczych, rekreacyjno-sportowych i artystycznych 145 miejskim placówkom oświatowo-wychowawczym, na łączną kwotę ponad 528 tys. zł,
- realizowano projekty unijne:
  - w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL):
    - „Badam, poznaję, doświadczam” – w ramach programu Europejski Fundusz Społeczny (EFS) PO KL, Priorytet IX; celem projektu jest podniesienie kwalifikacji uczniów z przedmiotów ścisłych,
    - „Moja wiedza szansą na lepsze jutro” – w ramach programu EFS PO KL, Priorytet IX; celem projektu jest podniesienie wyników nauczania w bydgoskich szkołach podstawowych i gimnazjalnych,
    - „Zawodowe horyzonty” – w ramach programu EFS PO KL, Priorytet IX; celem projektu jest wdrażanie programów rozwojowych,
    - „Zawodówki na start” – w ramach programu EFS PO KL, Priorytet IX; celem projektu jest podniesienie atrakcyjności oferty edukacyjnej bydgoskich szkół zawodowych uwzględniającej zróżnicowane potrzeby uczniów,
  - w ramach Inicjatyw Wspólnotowych:
    - „Animatorzy wartości w działaniu” – w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Młodzież w działaniu; celem projektu jest zaangażowanie uczniów w wieku 14-18 lat do wspólnej pracy dla lepszej europejskiej przyszłości,
    - „Staże zawodowe dla przyszłych techników elektryków” – w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Projekt Mobilności Leonardo da Vinci; celem projektu jest stworzenie uczniom możliwości podniesienia kwalifikacji zawodowych poprzez praktyki zagraniczne,
    - „Kolumbowie edukacji rejs ku innej rzeczywistości” – w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Comenius Regio; celem projektu jest zaangażowanie się uczniów we współpracę z uczniami z zagranicy poprzez bezpośrednie kontakty i platformę on-line e-Twinning,
    - „Europejskie dzieci świętują” – w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Projekty partnerskie Comeniusa; celem projektu jest przybliżenie zwyczajów i tradycji kulturowych krajów partnerskich i promowanie nauki języków obcych,
    - „WODA, Aqua niezbędne źródło” – w ramach programu „Uczenie się przez całe życie” Wizyty przygotowawcze; celem projektu jest zaangażowanie uczniów w działania zmierzające do ochrony wody,
    - „Projekty Partnerskie” – Comeniusa („Dzieci Europy”, „Porzućmy szufladki i pooglądajmy telewizję”, „Mali ambasadorzy”, „Respektowanie różnic, docenianie podobieństw: droga do pokoju”, „Energia i CO2 wspólne wezwanie dla Europy”, „Od Eko żółdzi do Eko wojowników” i Leonardo da Vinci („Ponadnarodowa kooperacja w kształceniu w zawodach przyrodniczych”).

W 2009 roku w ramach działań inwestycyjnych, m.in.:

- kontynuowano rozbudowę obiektu ZS Nr 16 przy ul. Koronowskiej,
- rozpoczęto budowę sali gimnastycznej ZS Nr 15 przy ul. Czerkaskiej,
- kontynuowano budowę sali gimnastycznej ZSM Nr 1 przy ul. Świętej Trójcy,

- kontynuowano rozbudowę sali gimnastycznej wraz z termomodernizacją budynku ZS Nr 7 przy ul. Waryńskiego.

Wartość wykonanych robót ogółem wyniosła prawie 28,3 mln zł (tj. 20,3% więcej niż w poprzednim roku).

W roku szkolnym 2009/2010 (wg stanu na początku roku szkolnego) na terenie Bydgoszczy w 285 placówkach pobierało naukę 55,4 tys. uczniów i tak w:

- 56 szkołach podstawowych - 17,7 tys. uczniów,
- 59 gimnazjach - 11,3 tys. uczniów,
- 122 szkołach ponadgimnazjalnych - 21,5 tys. uczniów,
w tym: w 25 liceach ogólnokształcących - 7,1 tys. uczniów,
- 48 szkołach policealnych i pomaturalnych - 4,9 tys. uczniów.

Wg stanu na początku roku szkolnego 2009/2010 działalność prowadziło 86 placówek wychowania przedszkolnego (w tym 24 placówki to oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych), do których uczęszczało prawie 9,4 tys. dzieci.

OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

Podstawowa opieka zdrowotna jest świadczona w samodzielnych publicznych i niepublicznych zakładach opieki zdrowotnej, indywidualnych i grupowych praktykach lekarskich zlokalizowanych na terenie całego miasta.

Przy współudziale organizacji pozarządowych realizowane były zarówno programy profilaktyczne, jak i promocja zdrowia upowszechniająca wiedzę o głównych jej uwarunkowaniach. W ramach Miejskiego Programu Promocji Zdrowia realizowane były programy:

- profilaktyki i terapii antynikotynowej,
- ograniczające używanie substancji psychoaktywnych,
- edukacyjne dot. profilaktyki w chorobach niedokrwienia, nowotworów złośliwych,
- dotyczące poprawy sposobu żywienia i jakości żywności,
- skuteczności zapobiegania chorobom zakaźnym,
- zwiększania aktywności fizycznej, wczesnej profilaktyki próchnicy zębów.

Programy z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym w zakresie uzależnień od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających realizowane były również przez Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki "BORPA" w oparciu o stałą kadre merytoryczną specjalistów psychoterapii uzależnień i psychoprofilaktyki oraz Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Wspierana była działalność w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Programy profilaktyki i promocji zdrowia realizowane były również przez organizacje nie należące do sektora finansów publicznych, m.in. takie jak: PCK, Fundacja "Wiatrak", Caritas Diecezji Bydgoskiej, PKPS, Stowarzyszenie Z Potrzeby Serca, Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień Stowarzyszenia "Monar", Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, Polski Związek Głuchych, Polski Związek Niewidomych.

Zespół Żłobków Miejskich prowadził działalność w 9 placówkach (w 2009 roku oddano do użytku żłobek integracyjny), które dysponowały 585 miejscami normatywnymi.

Na rzecz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych działały, przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, następujące podmioty:

- Centrum Integracji Społecznej – gospodarstwo pomocnicze MOPS, którego celem było wsparcie i readaptacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i umożliwienie im wyjścia z izolacji,
- Zakład Aktywności Zawodowej – prowadził działalność produkcyjno-usługową zatrudniając osoby niepełnosprawne, w celu przygotowania i wprowadzenia do pracy na otwartym rynku pracy jak największej liczby osób niepełnosprawnych.

Na terenie miasta Bydgoszczy działają cztery filie tworzące Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych (w listopadzie powstała nowa filia przy ul. Komorowskiego 57) oraz dwa Rodzinne Domy Dziecka (RDD przy ul. Rozłogi 71 funkcjonował do 2009 r.). W 2009 r. w placówkach BZPOW z pomocy skorzystało 262 dzieci.

W mieście funkcjonują trzy Domy Pomocy Społecznej o zasięgu ponadlokalnym, które w ramach 301 miejsc zapewniły pomoc 356 podopiecznym. Usługi świadczone są także przez cztery Domy Dziennego Pobytu, które zapewniły opiekę dzienną 130 podopiecznym (150 miejsc rzeczywistych).

5 Środowiskowych Domów Samopomocy (o 140 miejscach statutowych), zapewniło opiekę 164 osobom z zaburzeniami psychicznymi (w poprzednim roku skorzystały z pomocy 154 osoby).

Ponadto wspomagano również rodziny zastępcze i pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych.

Zadania Jednostki Specjalistycznego Poradnictwa Rodzinnego i Interwencji Kryzysowej, realizowane są przez:

- Gminne Ośrodki Interwencji Kryzysowej – przy DPS „Jesień Życia” i DPS „Słoneczko”, których zadaniem jest prowadzenie terapii i udzielanie porad dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, u których występują problemy wychowawcze, trudności w szkole, symptomy niedostosowania społecznego i zaburzeń osobowości w okresie dorastania i wieku dojrzalego, program alkoholizmu w rodzinie i problem współzależnienia,
- Bydgoskie Centrum Wsparcia Rodziny, do którego zadań należy wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych oraz w sytuacjach kryzysowych; świadczy pomoc w formie konsultacji i terapii indywidualnej w zakresie problemów wychowawczych, rodzinnych, małżeńskich, przemocy, zaburzeń osobowości i emocjonalnych, współzależnienia i innych; prowadzi zajęcia dla dzieci i młodzieży z zakresu komunikacji, asertywności, nabywania umiejętności rozwiązywania problemów i rozładowywania napięć, a także warsztaty dla pracowników socjalnych.

W Bydgoszczy działa również Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy, który jako specjalistyczna placówka m.in. inicjuje i wspomaga zastępcze formy opieki i wychowania rodzinnego. Pozyskuje, kwalifikuje i szkoli kandydatów na rodziców adopcyjnych i zastępczych. Pomaga w uregulowaniu sytuacji prawnej dzieci, świadczy pomoc specjalistyczną. Przy Ośrodku działa Wojewódzki Bank Danych o Dzieciach, którego zadaniem jest gromadzenia danych o dzieciach, przetwarzanie ich i analizowanie w celu pozyskania dla dzieci z regionu zastępczego środowiska rodzinnego.

Ponadto świadczone usługi osobom potrzebującym w miejscu zamieszkania, które z powodu wieku, stanu zdrowia nie są w stanie samodzielnie zaspokoić codziennych potrzeb życiowych zakresie utrzymania m.in. higieny osobistej, czystości odzieży, przygotowania posiłku itp. Łącznie w 2009 roku pomoc skierowana została do 644 osób, w tym 564 samotnych.

Realizowano także wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, mający na celu ograniczenie zjawiska głodu i niedożywienia w szczególności wśród dzieci, młodzieży, osób dorosłych o najniższych dochodach i znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji, osób starych, chorych i niepełnosprawnych. Program ma za zadanie zapewnić osobom szczególnie tego potrzebującym, ciepły posiłek, a w przypadku takiej możliwości, otrzymanie zasiłku celowo-pieniężnego. W 2009 r. z pomocy skorzystało w formie:

- posiłku – 467 dzieci w żłobkach i przedszkolach, 3.071 uczniów w szkołach, 365 osób dorosłych,
- zasiłku celowego – 1.608 dzieci młodszych (do 7 lat), 1.790 uczniów oraz 4.571 osób dorosłych .

W 2009 r. w zakresie zadań inwestycyjnych, m.in.:

- zakończono budowę żłobka integracyjnego przy ul. Stawowej,
- wykonano termomodernizację budynków Wielospecjalistycznego Szpitala Miejskiego SPZOZ im. dra E. Warmińskiego,
- realizowano przebudowę pionu ginekologiczno-położniczego Wielospecjalistycznego Szpitala Miejskiego SPZOZ im. dra E. Warmińskiego.

Ze środków pochodzących z budżetu miasta wydano na inwestycje prawie 9,1 mln zł.

KULTURA I NAUKA

W 2009 roku w oparciu o samorządowe instytucje kultury działające na terenie Bydgoszczy miało miejsce wiele imprez kulturalnych, m.in.:

- 6 spektakli premierowych oraz 2251 przedstawień w Teatrze Polskim, które obejrzało prawie 31,4 tys. osób,
- 346 imprez kulturalnych – spotkania literackie, wernisaże, koncerty i spektakle – w ramach działalności MOK-u, w których udział wzięło prawie 98,1 tys. osób,
- 35 wystaw stacjonarnych w Galerii Miejskiej bwa, 3 w Galerii Hotelu BRDA i 6 w Galerii KANTOREK, 33 innych wydarzeń, które zwiedziło i obejrzało ponad 31,0 tys. osób,
- 6 wystaw stałych i 20 czasowych w Muzeum im. L. Wyczółkowskiego oraz 9 ekspozycji czasowych poza Muzeum, które odwiedziło ogółem prawie 30,1 tys. osób.

Powyższe instytucje otrzymały dotacje z budżetu miasta na działalność bieżącą w wysokości ponad 14,9 mln zł.

Wspomagano również działalność kulturalną i naukową, poprzez przyznawanie przez Prezydenta Miasta:

- nagród – naukowych i artystycznych, na łączną kwotę w wysokości prawie 70 tys. zł,
- stypendiów – naukowych i artystycznych, w wysokości prawie 92 tys. zł.

Promowano także dorobek kulturalny miasta poprzez wspomaganie inicjatyw artystycznych i kulturalnych, m.in.:

- XVI Bydgoski Festiwal Operowy,
- XV Międzynarodowy Festiwal i Kongres Muzykologiczny i Słowianoznawczy Musica Antiqua Orientalis „Muzyka Różnych Kultur Wschodu i Zachodu”,
- Nadzwyczajny Koncert Symfoniczny w Perth pod patronatem Prezydenta Miasta Bydgoszczy Konstantego Dombrowicza,
- 6. Międzynarodowy Festiwal Sztuki Reportażu Camera Obscura 2009,
- Międzynarodowe Spotkania Młodzieży Muzykującej – XXXII Bydgoskie Impresje Muzyczne,
- Koncert pod patronatem Prezydenta Miasta Bydgoszczy Konstantego Dombrowicza „Na urodziny Miasta”,
- 5th International mózg festiwal,
- Projekt „academic art”,
- Operowe Forum Młodych,
- VIII Międzynarodowy Konkurs Młodych Pianistów Artur Rubinstein In Memoriam,
- Student Jazz Festiwal,
- IV Festiwal Piosenki Jacka Kaczmarskiego „Źródło wciąż bije”,
- VII Bydgoski Festiwal Jazzowy “Bydgoszcz Jazz Festival”.

W ramach zadań inwestycyjnych w 2009 roku, m.in.:

- zakończono budowę pomnika “Kalwaria Bydgoska-Golgota XX wieku” na stokach fordońskich wokół Doliny Śmierci,
- przebudowano infrastrukturę techniczną w Parku im. W. Witosa,
- kontynuowano rewitalizację zasobów kulturowych i przyrodniczych Wyspy Młyńskiej i jej najbliższego otoczenia,
- kontynuowano rewaloryzację Zespołu Pałacowo-Parkowego w Ostromecku (został zakończony I etap związany z robotami konserwatorskimi),
- rozpoczęto prace zmierzające do utworzenia skansenu architektury przemysłowej wraz z podziemną trasą turystyczną oraz Muzeum Zakładów Zbrojeniowych DAG-Fabrik.

Wartość wykonanych w tym okresie robót inwestycyjnych wyniosła ponad 12,7 mln zł (w ub. roku 27,0 mln zł).

W ramach ochrony i konserwacji zabytków wykonano prace remontowo-konserwatorskie m.in.:

- dachu synagogi przy ul. Bydgoskiej 22,
- ołtarza Matki Bożej Szkaplerznej i czterech obrazów w katedrze p.w. św. Marcina i Mikołaja,
- połączi dachu i stropu kościoła p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa na Pl. Piastowskim,
- elewacji kamienicy przy ul. Obrońców Bydgoszczy 6,
- pokrycia dachowego kamienicy przy ul. Chodkiewicza 14.

Wykorzystano na ten cel z budżetu miasta w formie dotacji prawie 822 tys. zł (w ub. roku ponad 1,2 mln zł).

W roku akademickim 2009/2010 uczelnie bydgoskie utworzyły kolejne nowe kierunki kształcenia, m.in.:

- Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy – inżynierię materiałową,
- Wydział Zamiejscowy Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu – logistykę,
- Wyższa Szkoła Nauk o Zdrowiu – fizykoterapię,
- Akademia Muzyczna – dyrygenturę symfoniczną.

Celem nowo tworzonych kierunków jest kształcenie młodzieży na kierunkach, które odpowiadają potrzebom gospodarki miasta i regionu.

KULTURA FIZYCZNA, SPORT I TURYSTYKA

W 2009 roku realizowano zadania inwestycyjne, które obejmowały m.in.:

- wybudowanie 3 boisk w ramach programu „Moje Boisko – Orlik 2012”,
- zagospodarowanie terenów rekreacyjno-sportowych na terenie miasta w ramach programu „Zielone Sale”,
- przebudowę i rozbudowę obiektów Kompleksu Sportowego „Zawisza”,
- przebudowę stadionu „Polonia”.

Wartość wykonanych w tym czasie robót inwestycyjnych wyniosła prawie 15,5 mln zł (w poprzednim okresie 71,1 mln zł), z czego nieco ponad 1,2 mln zł stanowiły środki z FRKF. Ponadto Miasto objęło akcje ŻKS „Polonia”, „Łuczniczka Bydgoszcz” i WKS Zawisza Bydgoszcz na ogólną kwotę 3,3 mln zł.

W omawianym okresie zorganizowano wiele imprez sportowych o randze międzynarodowej, m.in.:

- o IX Europejski Festiwal Lekkoatletyczny,
- o XVIII Wielka Wioślarska o Puchar Brdy,
- o Mistrzostwa Polski Seniorów w Lekkiej Atletyce,
- o V Międzynarodowe Regaty Juniorów i Młodzieży do lat 23 o Puchar Prezydenta Miasta Bydgoszczy w kajakarstwie klasycznym,
- o Halowe Mistrzostwa Polski Seniorów w tenisa,
- o Olimpijski Festiwal Biegowy,
- o Mistrzostwa Polski Juniorów w wioślarstwie,
- o Puchar Europy Oyama IKF.

Ponadto Miejskie Centrum Informacji Turystycznej:

- stworzyło własną stronę internetową,
- współpracowało z wieloma instytucjami w celu promocji atrakcji turystycznych województwa kujawsko-pomorskiego i innych miast Polski,
- brało udział w Międzynarodowych Targach Turystycznych ITB 2009 w Berlinie oraz II Salonie Turystyki i Wypoczynku w Bydgoszczy,
- promowało imprezy sportowe, plenerowe, turystyczne i inne.

W zakresie krajoznawstwa w omawianym okresie dofinansowano wiele imprez i zadań, m.in.:

- o XLIII Złot Drużyn Harcerskich „Nieprzetartego Szlaku”,
- o Wyprawę po Betlejemskie Światło Pokoju dla Bydgoszczan,
- o IV Przegląd Piosenki Turystycznej „Bydgoszcz i okolice – poznać i pokochać”,
- o Międzynarodowy Splyw Kajakowy na rz. Brdzie im. Marii Okołów-Podhorskiej,
- o III Turystyczny Ogólnopolski Integracyjny Rajd Samochodowy "Wiosna 2009",
- o IV Wojewódzki Złot Aktywnych Krajoznawców w Bydgoszczy.

OCHRONA ŚRODOWISKA

W 2009 roku realizując działania na rzecz zmniejszania zanieczyszczenia środowiska w sferze oczyszczania ścieków, funkcjonowały cztery komunalne oczyszczalnie ścieków o łącznej przepustowości 108,9 tys. m³/dobę:

- „**Fordon**” – obiekt w bieżącej eksploatacji (wydajność 26,7 tys. m³/dobę),
- „**Kapuściska**” – obiekt w bieżącej eksploatacji (wydajność 71,9 tys. m³/dobę); budżet gminy dofinansowuje inwestycję w formie udziałów, które przeznaczają się na budowę sieci kanalizacyjnej zlewni Bydgoszcz i zlewni Solca Kujawskiego oraz Zakładów Chemicznych ZACHEM S.A.,
- „**Osowa Góra**” – mechaniczno-biologiczna o wydajności 9,6 tys. m³/dobę (oczyszczone ścieki odprowadzane są do Kanału Bydgoskiego),
- „**Piaski**” – mechaniczno-biologiczna o wydajności 0,7 tys. m³/dobę (oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Brdy).

Rozruch oczyszczalni „Fordon” i „Kapuściska” wraz z modernizacją sieci wodociągowo-kanalizacyjnej, sukcesywnie wpływa na znaczną poprawę sytuacji w zakresie ochrony środowiska – gwarantuje całkowite oczyszczanie odprowadzanych ścieków. W 2009 roku – wszystkie ścieki, przyjęte przez oczyszczalnie, zostały oczyszczone – w ilości 18,8 mln m³ (w analogicznym okresie ub. roku – 17,74 mln m³), w tym 12,2 mln m³ z gospodarstw domowych (w poprzednim roku 12,1 mln m³).

Na terenie Bydgoszczy zanieczyszczenie powietrza monitorowane jest m.in. przez stację monitoringową zlokalizowaną przy Placu Poznańskim, która to zarejestrowała w okresie od stycznia do grudnia 2009 r. poziom średniego stężenia (24-godzinnego) dwutlenku siarki (norma 125 µg/m³) w przedziale od 4 do 28 µg/m³ (w analogicznym okresie ub. roku 5÷22 µg/m³). Średnie stężenie dwutlenku azotu wyniosło 39÷88 µg/m³ (w analogicznym okresie ub. roku 15÷42 µg/m³).

Stacja monitoringowa przy ul. Warszawskiej dodatkowo podaje stężenie tlenku węgla, którego maksymalna średnia 8-godzinna spośród średnich kroczących (norma 10.000 µg/m³) wyniosła w omawianym okresie od 2.168 do 5.246 µg/m³ (w analogicznym okresie ub. roku 800÷4.374 µg/m³).

Wywozem odpadów komunalnych i nieczystości oraz letnim oczyszczaniem miasta zajmowały się m.in. firmy: „Remondis Bydgoszcz” sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych „Corimp” sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „MIKROS” oraz w ramach „porozumień” Zakład Robót Publicznych.

Utrzymywaniem czystości terenów zieleni miejskiej, pracami agrotechnicznymi, nasadzeniami i pielęgnacją zajmowały się cztery firmy: Przedsiębiorstwo „Zieleń Miejska” sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Rekultywacji i Rewaloryzacji Obszarów Zabytkowych „Eko-Park” sp. z o.o., Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „Agro” S.C. i Konsorcjum (PHU Giłpol i BdB Investments).

„Leśny Park Kultury i Wypoczynku” sp. z o.o. kompleksowo obsługuje zespół przyrodniczo-rekreacyjny w Mysłęcinku, w skład którego wchodzi konserwacja, utrzymanie i zarządzanie m.in. Ogrodem Botanicznym, Ogrodem Fauny Polskiej, pozostałymi terenami parkowymi i rekreacyjnymi.

Na terenie miasta wykonano podstawowe prace agrotechniczne wraz z nasadzeniami sezonowymi, obsadzenia roślinami wieloletnimi, ścinanie drzew i karczowanie pni ze szczególnym uwzględnieniem m.in.: parku im. Jana Kochanowskiego, Wincentego Witosa i Kazimierza Wielkiego oraz pielęgnowano zieleń parków: Wzgórza Dąbrowskiego, Doliny 5-ciu Stawów i Nad Starym Kanałem Bydgoskim.

W zakresie ochrony przyrody kontynuowano prace pielęgnacyjne zabytkowego parku Zespołu Pałacowo-Parkowego w Ostromecku.

Realizowane były projekty unijne:

- COBRA - Man – dot. działań rewitalizacyjnych terenów przemysłowych,
- REURIS – dot. działań rewitalizacyjnych miejskich terenów nadrzecznych,

- LAKS – dot. działań związanych z ograniczeniem zmian klimatycznych.

W zakresie edukacji ekologicznej i monitoringu środowiska: uczestniczono w akcjach z okazji Dni Ziemi, Sprzątanie Świata, Tygodnia Czystości Wód, Dnia Czystego Powietrza, dofinansowano działalność edukacyjną Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Ekologicznej LPKiW (m.in. działania w ramach Bydgoskich Dni Ochrony Środowiska), wydawano czasopisma o tematyce ekologicznej, organizowano konkursy ekologiczne.

W ramach zadań bieżących realizowane były m.in.: usuwanie odpadów niebezpiecznych, nietypowych oraz wielkogabarytowych także z różnych miejsc nieprzeznaczonych do tego celu, program selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, utylizacja odpadów niebezpiecznych pochodzących z nadzwyczajnych zagrożeń, eksploatacja Małej Elektrowni Gazowej zlokalizowanej w Kompleksie Utylizacji Odpadów.

W realizacji zadań z zakresu ochrony środowiska budżet miasta wspomagają: Powiatowy i Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (środki finansowe w kwocie prawie 6,8 mln zł), z którego dofinansowano m.in.:

- przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody (1.203 tys. zł),
- gospodarkę odpadami (1.028 tys. zł),
- zadania służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (631 tys. zł),
- działalność edukacyjną w K-PCEE LPKiW (605 tys. zł),
- zadania związane z ochroną powietrza (579 tys. zł),
- przedsięwzięcia związane z ochroną wód (178 tys. zł),
- projekt „Budowy Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego” (889 tys. zł),
- termomodernizację budynków Wielospecjalistycznego Szpitala Miejskiego (300 tys. zł).

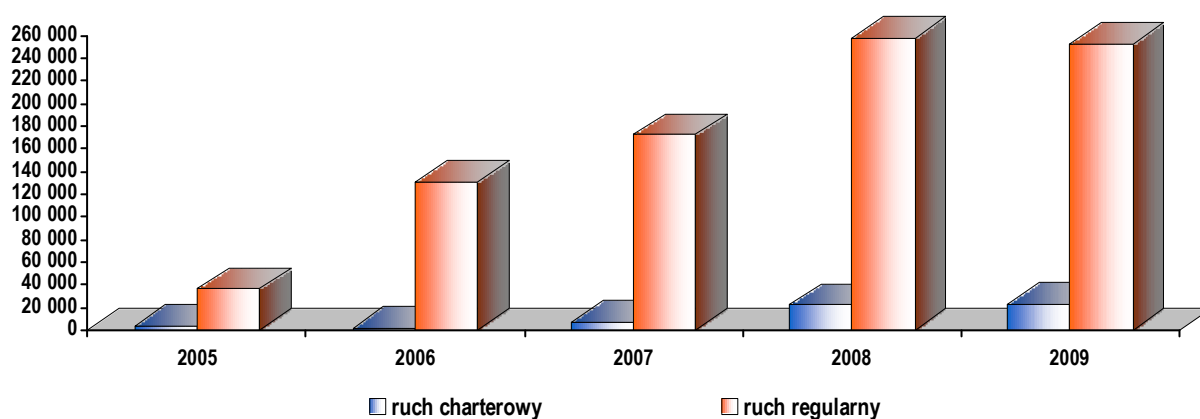
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

W ramach włączania Bydgoszczy i regionu w kontynentalny system transportu realizowana jest **modernizacja i rozbudowa lotniska im. Ignacego Jana Paderewskiego**. Wybudowany terminal pasażerski spełnia międzynarodowe wymagania.

W 2009 roku lotnisko otrzymało certyfikat potwierdzający spełnienie wymagań pod względem zapewnienia bezpiecznego funkcjonowania. Jednocześnie Prezes ULC (Urzędu Lotnictwa Cywilnego) zobowiązał zarządzającego do ukończenia prac związanych z budową ogrodzenia oraz instalacją znaków pionowych na lotnisku. W sierpniu 2009 roku zostały zlikwidowane połączenia do Wiednia, Berlina i Kopenhagi. Oprócz lotów regularnych pasażerowie mogą korzystać z lotów czarterowych do Tunezji, Egiptu i Turcji. Trwają prace nad uruchomieniem nowych połączeń pasażerskich.

W omawianym okresie bydgoskie lotnisko obsłużyło łącznie 275,4 tys. pasażerów (w analogicznym okresie ub. roku – 280,2 tys. pasażerów), z czego w ruchu regularnym 252,4 tys. pasażerów (w ub. roku – 258,1 tys.), w nieregularnym 22,9 tys. pasażerów (w ub. roku – 22,1 tys. pasażerów).

Pasażerowie obsłużeni na bydgoskim lotnisku

źródło: Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.

W 2009 roku natężenie ruchu samochodowego odzwierciedla liczba prywatnych samochodów osobowych przypadająca na 1 km ulic – wynosząca 219,7 (w poprzednim roku – 246,7). Ogólna liczba zarejestrowanych pojazdów wyniosła 216,7 tys. i była większa niż przed rokiem o 5,3 tys. W 2009 roku rejestr obejmował 204,6 tys. pojazdów samochodowych, w tym 163,8 tys. samochodów osobowych, 27,5 tys. ciężarowych i 1,1 tys. autobusów. Wobec powyższego wskaźnik liczby samochodów osobowych na 1.000 mieszkańców wzrósł z 449,8 (w 2008 r.) do 458,0.

W ramach usprawniania funkcjonowania komunikacji w mieście w 2009 r. poza bieżącym utrzymaniem ulic i mostów (remonty cząstkowe i modernizacje: nawierzchni ulic, chodników, parkingów i oświetlenia; akcja zimowa i oczyszczanie pozimowe; utrzymanie torów tramwajowych i sieci trakcyjnej; oznakowania poziome i pionowe; utrzymanie i konserwację kanalizacji deszczowej i zieleni przyulicznej) realizowane były przez Zarząd Dróg Miejskich i Komunikacji Publicznej ważne inwestycje, m.in. takie jak:

- przebudowa ul. Focha – zadanie zostało zrealizowane,
- montaż rozjazdu wraz z automatyką i sterowaniem na Rondzie Jagiellonów – zadanie zakończone,
- rozpoczęcie przebudowy ul. Spomej wraz z rozbiórką i odbudową mostu,
- przebudowa dróg gminnych o nawierzchni nieutwardzonej.

Ponadto miasto nabyło udziały MZK i Spółki Tramwaj Fordon za kwotę prawie 8,4 mln zł.

Ogólna długość ulic w Bydgoszczy uległa zmianie i osiągnęła 745,7 km. Stan nawierzchni dróg ulega stałej poprawie, 516,4 km stanowiły drogi o nawierzchni twardej (w analogicznym okresie ub. roku 459,7 km, co stanowiło 70,2% ogólnej długości), a obecnie 69,2% ogólnej długości dróg.

Długość ulic przypadająca na 1 km² powierzchni miasta zwiększyła się z 3,75 km/km² w ubiegłym roku do 4,24 km/km².

Komunikacja zbiorowa oparta na trakcji tramwajowej i autobusowej realizowana była przez trzech przewoźników (Miejskie Zakłady Komunikacyjne sp. z o.o. – 24 linie dzienne (od maja do września – 25 linii) + 5 nocnych autobusowych i 8 linii tramwajowych, Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej sp. z o.o. – 5 linii dziennych autobusowych i Mobilis sp. z o.o. – 3 linie dzienne), którzy świadczą usługi przewozowe w ramach 8 linii tramwajowych i 37 linii autobusowych, w tym 5 linii nocnych.

W ciągu roku długość czynnych tras tramwajowych oraz autobusowych nie uległa większym zmianom i wynosiła odpowiednio dla trakcji tramwajowej 29,2 km i dla autobusowej 172,4 km.

Realizując program odnowy taboru autobusowego Miejskie Zakłady Komunikacyjne zakupiły 3 autobusy przegubowe i 3 jednoczłonowe, jednocześnie wycofały z eksploatacji 8 autobusów marki Jelcz. Obecnie MZK dysponują: 62 autobusami krótkimi niskopodłogowymi, w tym 48 marki VOLVO i 7 marki MAN; 118 autobusami przegubowymi, w tym 45 marki VOLVO i 9 marki MAN z silnikami ekologicznymi EURO-2.

W minionym okresie kontynuowane były przez Miejskie Wodociągi i Kanalizację Sp. z o.o. (MWiK) prace związane z ochroną ujęć wody (m.in. budowa kanalizacji sanitaro-deszczowej), budową nowych wodociągów, renowacją magistral wodociągowych, wymianą przewodów wodociągowych z azbestocementu, budową głównych przepompowni ścieków, budową nowych i renowacją istniejącej kanalizacji sanitarnej i deszczowej, rozbudową oczyszczalni „Fordon”.

Wykonano szereg inwestycji nowych oraz remontowych i modernizacyjnych na obiektach i sieciach istniejącego systemu również ze środków własnych MWiK. W wyniku tych działań, na koniec 2009 roku:

- **sieci wodociągowe** osiągnęły długość 974,3 km (przybyło w ciągu roku 18,4 km), w tym sieć magistralna 119,8 km i rozdzielcza 581,0 km (przybyło 14,9 km),
- **sieci kanalizacyjne** osiągnęły długość 972,5 (przybyło w ciągu roku 82,2 km), w tym sieć sanitarna 588,0 km (przybyło 81,0 km) i deszczowa 224,9 km.

MWiK kontynuowały program „Bydgoski System Wodny i Kanalizacyjny” współfinansowany przez Unię Europejską. Zakłada on, poza rozbudową infrastruktury technicznej z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, także restrukturyzację Spółki. W ramach programu realizowano zadania wodociągowe (finansowane z kredytu EBOR), których celem jest stworzenie nowoczesnego systemu zaopatrzenia w wodę czystą i zapewniającego niezawodność i ciągłość dostaw wody oraz wyeliminowanie źródeł awarii. Realizowano również zadania kanalizacyjne (finansowane z przedakcesyjnego funduszu ISPA / Funduszu Spójności), których celem jest rozwiązanie problemów gospodarki ściekowej, a przede wszystkim przerwanie degradacji środowiska, ochrona wód rzeki Brdy i Wisły.

Kolejnym programem rozwoju, którego realizację rozpoczęły MWiK, jest „Bydgoski System Wodny i Kanalizacyjny II”. Zakłada on m.in. dokończenie kompleksowej modernizacji systemu wodociągowego i kanalizacyjnego (zabezpieczenie ujęć wody oraz zasobów wód podziemnych i powierzchniowych, ochronę wody pitnej przed wtórnym zanieczyszczeniem, sprawne i efektywne działania gospodarki ściekowej, renowację i budowę nowej infrastruktury wodociągowej). Program finansowany jest z Funduszu Spójności i środków własnych.

W ramach działań niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemów grzewczych Komunalne Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w 2009 roku realizowało przedsięwzięcia remontowe i inwestycyjne, które obejmują m.in.:

- modernizację węzłów cieplnych,

- modernizację źródeł ciepła,
- przebudowę, modernizację i budowę sieci ciepłowniczych,
- rozwój systemu ciepłowniczego miasta.

W omawianym okresie we własnych źródłach KPEC wyprodukowało i zakupiło od EC-I i EC-II łącznie 5,2 mln GJ energii cieplnej (tj. o 79,5 tys. GJ więcej niż w poprzednim roku).

Długość sieci ciepłej w Bydgoszczy nie uległa większym zmianom i wynosiła w końcu 2009 roku 382,9 km (tj. o 4,5 km więcej), z czego 76,8 km to sieć magistralna, 147,1 km – sieć rozdzielcza, a 159,0 km – przyłącza.

Budowa, rozbudowa, modernizacja i remonty sieci gazowej realizowane są przez Pomorską Spółkę Gazownictwa (Zakład Gazowniczy w Bydgoszczy), natomiast odbiorcami gazu i jego zużyciem zawiaduje Pomorski Oddział Obrotu Gazem Polskiego Górnictwa Naftowego i Gazownictwa S.A. (Gazownia Bydgoska).

Sieć gazowa na koniec 2009 roku osiągnęła łączną długość 592,2 km (w stosunku do roku poprzedniego o 9,2 km więcej), z czego średniego ciśnienia – 175,7 km, niskiego – 416,5 km, w tym przyłącza 256,2 km.

Wszyscy odbiorcy gazu ziemnego zużyli w omawianym okresie prawie 74,1 mln m³ (tj. o 1,4 mln m³ więcej niż w 2008 r.), z czego na gospodarstwa domowe przypadło ponad 40,0 mln m³ (tj. o 0,1 mln m³ mniej niż w ub. roku), co stanowiło 53,9% ogólnego zużycia (w ub. roku – 55,1%). Spośród 84,6 tys. odbiorców gazu aż 97,1% stanowią gospodarstwa domowe, a tylko 2,4 tys. to odbiorcy instytucjonalni.

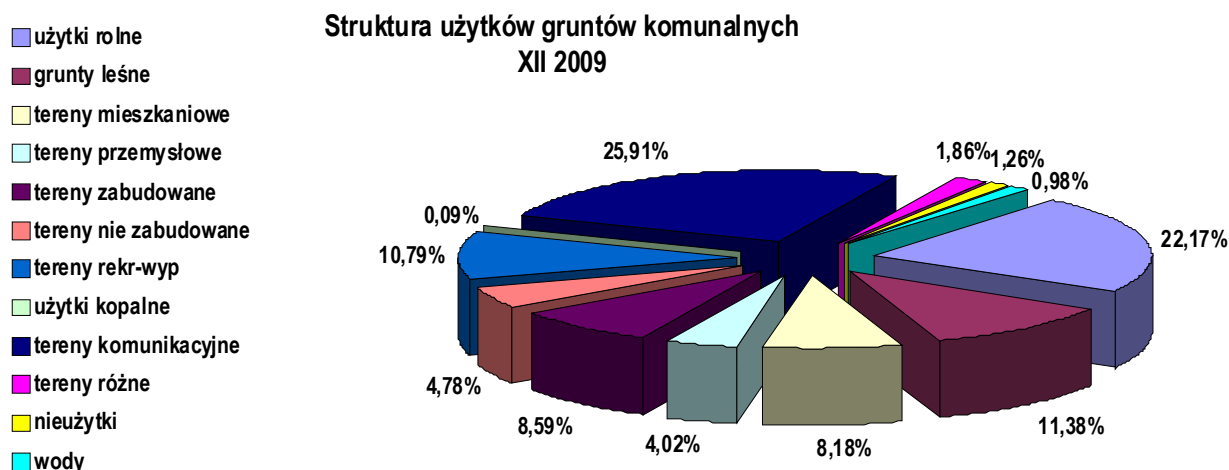
Ponadto na terenie miasta Oddział Dystrybucji Bydgoszcz ENEA Operator Sp. z o.o. realizowała zadania inwestycyjne związane z budową nowych sieci niskiego i średniego napięcia, modernizacją i rozbudową istniejących systemów elektroenergetycznych, działaniami planistycznymi i pracami projektowymi oraz bieżącym przyłączaniem do sieci nowych odbiorców.

W granicach rejonu energetycznego Bydgoszcz na koniec 2009 roku długość napowietrznych sieci niskich i wysokich napięć wyniosła odpowiednio 1.379 km (wzrost o 7 km) i 87 km, a średnich napięć – 929 km.

W omawianym okresie Miasto realizowało prace związane z konserwacją, utrzymaniem, zagospodarowaniem, rozbudową i modernizacją: studni publicznych i fontann, cmentarzy komunalnych (w tym teren kolumbarium na cmentarzu przy ul. Wiślanej), śluz i Starego Kanału Bydgoskiego.

GOSPODARKA PRZESTRZENNA

W ogólnej powierzchni miasta wynoszącej prawie 17,6 tys. ha największy udział 8,6 tys. ha tj. 48,9% (podobnie na koniec grudnia 2007 r. – 8,5 tys. ha, tj. 48,6%), stanowią nieruchomości Skarbu Państwa. **Stan gruntów komunalnych**, na dzień 31 grudnia 2009 r. zmniejszył się w stosunku do stanu na koniec roku 2008 o 10 ha i wynosił prawie **4,7 tys. ha**, tj. 26,6% ogólnej powierzchni miasta. Pozostałe 24,5% terenów stanowią grunty prywatne i jednostek samorządowych.

źródło: Urząd Miasta Bydgoszczy

Dla ustalenia łącznej wartości gruntów komunalnych zastosowano uśrednioną cenę szacunkową 1 m² gruntu, wobec powyższego ogólny koszt poszczególnych rodzajów użytków przedstawiał się następująco:

➤ użytki rolne	-	54,0 mln zł
➤ grunty leśne	-	26,7 mln zł
➤ grunty zurbanizowane	-	1 134,2 mln zł
➤ tereny różne	-	17,4 mln zł
➤ nieużytki	-	2,9 mln zł
➤ wody	-	2,4 mln zł
Ogółem	-	1 237,6 mln zł

W minionym okresie prowadzone były prace związane z wykonywaniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym m.in.:

- uchwalono „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy”,
- uchwalono 11 planów wyodrębnionych terenów: Starego Miasta, Szwederowa, Jachcic, Starego Fordonu, Czyżkówka, Bydgoszczy Wschód, Oplawca, Piasków, Śródmieścia i Leśnego,
- przystąpiono do sporządzania 5 planów wyodrębnionych terenów: Kapuścisk, Śródmieścia, Łęgnowa i Bielaw.

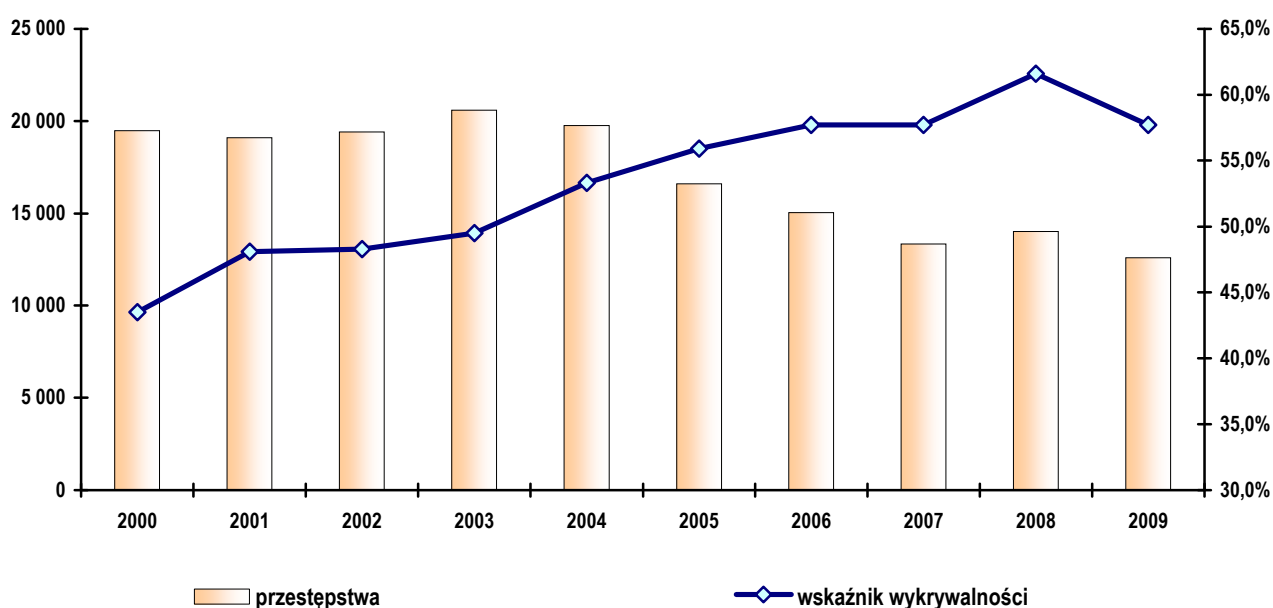
W czerwcu przyjęty został uchwałą Rady Miasta „Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Bydgoszczy na lata 2007-2015”.

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Analiza stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie działania Komendy Miejskiej Policji w Bydgoszczy za okres 2009 roku wskazuje na spadek przestępczości w mieście. W minionym okresie na terenie Bydgoszczy stwierdzono ponad 12,6 tys. przestępstw (tj. o 10,2% mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku), w tym o charakterze gospodarczych prawie 2,3 tys. (tj. o 16,1% mniej), a drogowych prawie 0,9 tys. (tj. o 1,6% więcej).

Na przestrzeni roku zmalał udział przestępstw w Bydgoszczy wobec ogółu przestępstw stwierdzonych w województwie z 21,8% do 21,5%. W 2009 roku wskaźnik wykrywalności przestępstw w mieście spadł z 61,6% do 57,7%.

Przestępstwa stwierdzone i wykrywalność

źródło: Urząd Statystyczny w Bydgoszczy; Komenda Miejska Policji w Bydgoszczy

W mieście w 2009 roku miało miejsce ponad 6,8 tys. kolizji (o 2,2% mniej niż w analogicznym okresie poprzedniego roku) i 310 wypadków (tj. o 9,9% mniej), w których 15 osób zginęło, a 367 zostało rannych.

Na terenie miasta pracę Policji wspiera Straż Miejska, która przeprowadziła szereg działań kontrolno-interwencyjnych, m.in.:

- pouczono 26,8 tys. sprawców (w 2007 roku 25,3 tys.),
- ponad 20,9 tys. osób ukarano mandatami karnymi (średnio 118,2 zł) na ogólną kwotę 2.475,2 tys. zł (w poprzednim roku prawie 17,6 tys. osób na łączną kwotę 2.098,3 tys. zł) – najczęściej dotyczyły one wykroczeń komunikacyjnych,
- skierowano 975 wniosków o ukaranie do Sądu Rejonowego w Bydgoszczy, do Kolegium ds. Wykroczeń (poprzednio 1.076 wniosków),
- wpłynęło ponad 23,6 tys. zgłoszeń od mieszkańców (w poprzednim roku 25,6 tys.).

Ponadto w 2009 r. funkcjonariusze Straży Miejskiej podejmowali inne działania, m.in. takie jak:

- ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej – ponad 1,5 tys. razy (wobec 1,4 tys. w 2008 r.),
- konwojowanie dokumentów i wartości pieniężnych na rzecz gminy – prawie 1,3 tys. razy (wobec 1,4 tys. w 2008 r.),
- realizacja wspólnie z Policją programu Miejskiego Programu Prewencyjno-Profilaktycznego „Bezpieczna Szkoła”, w ramach którego bydgoskie szkoły objęte zostały systematycznymi patrolami specjalistycznymi i patrolami interwencyjnymi oraz akcjami: „Niebieski Tydzień”, „Serce na start” (dotyczącej kształtowania zachowań i postaw w sytuacjach zagrożenia życia wymagających udzielenia pierwszej pomocy), „Żyj, nie ulegaj, walcz ...!” (dotyczącej różnorodnych form spędzania czasu wolnego bez alkoholu i narkotyków),
- realizacja wspólnie z innymi służbami programów: „Przyjazny Patrol”, „Zapobiec – Przetrwąć” (dotyczącego wypracowania właściwego zachowania w sytuacjach zagrożeń), „Bezpieczeństwo – oczekiwanie, działania i rzeczywistość” (którego celem jest zminimalizowanie przejawów patologii wśród dzieci i młodzieży oraz właściwego zachowania w sytuacjach zagrożeń),
- kontynuacja działań w ramach akcji „Bezpieczeństwo nad wodą”, których celem jest nauka bezpiecznego zachowania podczas wypoczynku nad wodą,
- realizacja akcji „Stop 18”, której głównym zadaniem jest zapobieganie dostępowi młodych ludzi do wyrobów tytoniowych.

W omawianym okresie służbę na terenie miasta pełniło 14,9 tys. patroli tj. o 0,4% mniej niż w roku poprzednim. Patroli zmotoryzowanych było wystawionych 9,6 tys. tj. o 0,9% więcej niż w roku poprzednim, a stanowiły 64,1% wszystkich patroli. Patroli pieszych było 5,4 tys. tj. o 2,8% mniej. Co trzeci patrol pieszy i co drugi zmotoryzowany realizowany był wspólnie z Policją.

W 2009 r. na terenie Bydgoszczy zarejestrowano prawie 1,4 tys. pożarów tj. o 87 (o 6,0%) mniej niż w poprzednim okresie, w tym:

- 265 (o 6 więcej niż w ub. roku) budynków mieszkalnych,
- 31 (o 7 więcej) budynków użyteczności publicznej,
- 83 (o 23 więcej) środków transportu,
- 83 (o 68 mniej) lasów,
- 30 (o 1 więcej) budynków produkcyjnych i magazynowych.

W wyniku pożarów w 2009 roku zginęło 6 osób, a 43 zostały ranne.

Ponadto Straż Pożarna interweniowała w 1,7 tys. (tj. o 0,6 tys. więcej niż w poprzednim roku ubiegłego) przypadkach miejscowych zagrożeń i w 142 (o 27 więcej) w wyniku fałszywych alarmów. W wyniku miejscowych zagrożeń śmierć poniosło 15 osób (w poprzednim roku 20), a 252 osoby (o 4 więcej) zostały ranne.

Straty spowodowane pożarami w 2009 roku wyniosły ponad 3,8 mln zł (o 0,3 mln zł mniej niż w ub. roku), natomiast miejscowymi zagrożeniami – prawie 6,6 mln zł (o 1,6 mln zł więcej).

W celu poprawy bezpieczeństwa w mieście dyżurni Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w 5,6 tys. przypadkach (w analogicznym okresie poprzedniego roku w 3,8 tys. przypadkach) podejmowali działania zmierzające do likwidacji skutków zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców, i tak m.in. interweniowali w:

- 841 przypadkach występowania dzikich zwierząt i problematyki weterynaryjnej (w ub. roku – w 793),
- 402 przypadkach uszkodzenia dróg i poboczy (w ub. roku – w 222),
- 242 przypadkach zanieczyszczania środowiska (w ub. roku – w 223),
- 316 przypadkach awarii sieci wodno-kanalizacyjnej (w ub. roku – w 149),
- 262 przypadkach niezabezpieczonych studzienek i kratek ściekowych w pasie drogowym (w ub. roku – 211),

- 121 przypadkach awarii sieci energetycznej (w ub. roku – w 123),
- 93 przypadkach pożarów (w ub. roku – w 62).

Ponadto na bieżąco aktualizowano, m.in.:

- Miejski Plan Zarządzania Kryzysowego wraz z procedurami działań,
- Plan operacyjny ochrony Miasta przed powodzią,
- Plan Obrony Cywilnej Urzędu Miasta Bydgoszczy,
- Miejski Plan Ochrony Zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych,
- System Alarmowania Miasta i utrzymywano go w stałej gotowości,
- Program funkcjonowania publicznych urządzeń zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych dla Miasta Bydgoszczy.

W październiku 2009 roku powołany został Zespół ds. koordynacji bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych, którego zadaniem jest tworzenie i doskonalenie systemu bezpieczeństwa tych placówek.

W ramach tych działań powstały trzy bloki tematyczne:

- ❖ Zapobiec – Uprzedzić (blok zapobiegania – obejmuje wymianę informacji uprawnionych podmiotów z rozpoznania psychologicznego uczniów w celu uprzedzenia i zapobiegania zamachom),
- ❖ Wyposażyć – Przeciwiczyć (blok przygotowania – obejmuje działania o charakterze organizacyjnym i technicznym w celu utrudnienia zamachu),
- ❖ Działać – Przetrwąć (blok reagowania – obejmuje działania zabezpieczające).

Na poprawę bezpieczeństwa ma również wpływ rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego. Zadaniem tego systemu jest wspieranie działań Policji i Straży Miejskiej pełniąc funkcję prewencyjną, bieżącego nadzoru i wczesnego ostrzegania. W 2009 roku zamontowano kolejnych 27 kamer wizyjnych i podłączono do studiów. Obecnie w Bydgoszczy funkcjonuje 85 kamer.